

Msza tradycyjna na świecie w 2019 roku

List 79

Jak w zeszłym roku, publikujemy jedyny w swoim rodzaju bilans dotyczący Mszy tradycyjnej, dostarczony przez przewodniczącego Paix Liturgique, Christian'a Marquant. W 2018 roku podał on w formie trzech wywiadów (Listy 678, 682, 684) jak najdokładniejsze liczby co do obecności Mszy tradycyjnej na świecie, jak również co do kapłanów i wiernych z nią związanych. Jak to wygląda w 2019 roku?

Podjęcie się publikacji panoramy liturgii tradycyjnej w świecie, jak to zrobiliśmy w zeszłym roku, było przedsięwzięciem ambitnym i ryzykownym, ze względu na to, że z tego co wiemy, nie było wcześniej podobnej próby ukazania tej rzeczywistości. Oto dlaczego od ukazania się pierwszego wywiadu na ten temat, zachęcałem wszystkich, którzy mogliby podzielić się z nami swoimi uwagami i nowymi informacjami, aby pomogli nam przedstawić jak najszybciej dokładniejsze opracowanie, niż to które zrealizowaliśmy wcześniej i którego niedoskonałości dostrzegaliśmy jako pierwsi. Można powiedzieć, że promowałem ideę *wikibilansu* Mszy tradycyjnej...

Tak więc wielu korespondentów przekazało nam informacje wymagające poprawek, o których wspomne jeszcze później. Jednak nie dostaliśmy, ani od przyjaciół ani od przeciwników, niczego, co podważałoby poważnie naszą pracę. Zachęciło to nas do ponowienia tej pracy.

Tak, jak w zeszłym roku, będę się trzymał tego samego schematu:

- próbując najpierw określić rozprzestrzenienie się liturgii tradycyjnej w poszczególnych krajach świata
- określając następnie liczbę kapłanów odprawiających według *usus antiquior*
- na koniec zaś liczbę wiernych, którzy pragną żyć Wiara katolicka z rytmem liturgii tradycyjnej

Rozwój liturgii tradycyjnej w krajach świata: wzrost o 10%

Pod koniec 2018 roku poinformowaliśmy, że liturgia tradycyjna była odprawiana w 80 różnych krajach, nie licząc prowincji i departamentów zamorskich takich krajów, jak Francja czy Wielka Brytania. Nie zaprzeczałem oczywiście, że istniały znaczące różnice między poszczególnymi krajami, gdzie był odprawiany *usus antiquior*, ale był on rzeczywiście obecny w przynajmniej 80 krajach różnych wielkości na wszystkich kontynentach.

I to właśnie na ten temat zabrala głos większość z tych, którzy zareagowali na nasze opracowanie, wskazując na liczne kraje przez nas pominięte, gdzie była obecna liturgia tradycyjna. Z drugiej strony natomiast poinformowano nas, że liturgia tradycyjna nie była już odprawiana na Wybrzeżu Kosci Słoniowej, co było jedynym takim przypadkiem.

Pod koniec 2019 roku, biorąc pod uwagę poprawki, które zostały nam wskazane oraz kolejne kraje, o których

dowiedzieliśmy się, że rozpoczęły się w nich tradycyjne celebracje, dochodzimy do liczby 88 krajów – 88 które znamy (więc dziewięć więcej i jeden mniej), gdzie jest obecnie regularnie odprawiany *usus antiquior*, a więc o 10% więcej, w porównaniu do liczby podanej przez nas rok temu (1).

9 krajów, które zostały dodane do naszej listy z 2018 roku to: Bosnia, Burkina-Faso, co jest niezwykle zdumiewające, Zjednoczone Emiraty Arabskie, Gruzja, Jersey, Montenegro, Rumunia, Serbia oraz Wietnam (kompletna lista wedle kontynentów na końcu listy).

Tak więc wygląda na to, że dla całych kontynentów – myślę o Europie i Ameryce – dochodzimy do niemal całkowitego pokrycia, oraz że dodatki dotyczą tylko niewielkich krajów. W Azji, dołączenie o tej grupie Wietnamu kładzie kres istnieniu dużego katolickiego kraju azjatyckiego, który był pozbawiony celebracji *usus antiquior*. Afryka zdaje się – na razie – zostawac nieco z tyłu jeśli chodzi o ten rozwój. Ale, jak mówiłem przy okazji ostatnich dni Summorum Pontificum w październiku 2019 roku, będziemy mogli niedługo udowodnić nieprawdziwość tego określenia, mogąc stwierdzić że pragnienie przyjęcia *usus antiquior* wśród afrykańskich katolików jest tak samo duże, jak gdzie indziej.

W sumie, nie zostało już wiele dużych krajów katolickich, gdzie nie byłaby jeszcze odprawiana Msza tradycyjna i które byłyby jeszcze „do podbicia”. Obserwuję z mojej strony Wenezuele w Ameryce, której sytuacja polityczna i ekonomiczna sprawia, że nic z tego co zdaje się być „normalnym” gdzie indziej, nie jest tam łatwym. W Afryce wielkim nieobecnym jest Republika Demokratyczna Kongo, kraj w którym z powodu pewnej niestabilności przywrócenie liturgii tradycyjnej jest trudne, zwłaszcza jeśli chodzi o wspólnoty księży, ale myślę, że te dwa wyjątki już wkrótce nimi nie będą.

Księża przywiązani do liturgii tradycyjnej

Posługując się moją klasyfikacją z zeszłego roku, możemy wyróżnić trzy grupy księży odprawiających liturgie tradycyjne:

- grupa księży „lefebrystów”

- grupa księży Ecclesia Dei, których należałoby dziś nazywać raczej Summorum Pontificum, jako że Komisja Ecclesia Dei została wchłonięta przez Kongregację Nauki Wiary; będą ich zatem nazywał księżmi Ecclesia Dei/Summorum Pontificum

- na koniec zaś księża diecezjalni i zakonnicy, nie należący do wspólnot celebrujących wyłącznie *usus antiquior*.

A/ Grupa księży „lefebrystów”

Moje nazewnictwo jest dalekie od polemiki. Chodzi o księży związanych w taki lub inny sposób z Bractwem Świętego Piusa X. Bez wątpliwości jest to grupa najbardziej znana, która najłatwiej określić. Składają się na nią trzy części:

1/ Samo Bractwo Świętego Piusa X: na swojej oficjalnej stronie poinformowało, że składa się z 3 biskupów, 654 księży (więc łącznie 657). Ta liczba jest niemal taka sama, jak podana przez nas w 2018 roku.

2/ Wspólnoty związane z Bractwem: jest trudniej podać dokładną liczbę księży ze wspólnot zależnych od FSSPX – kapucyni z Morgon, benedyktyni z Bellaigue, Bractwo Przemienienia, oraz kilka mniej znanych wspólnot francuskich. W zeszłym roku ustaliliśmy, że było to około 50 księży. Na podstawie doprecyzowań, które otrzymaliśmy, określamy ich liczbę jako 55 pod koniec 2019 roku.

3/ Oraz grupa dysydencka, nazywana dziś najczęściej Ruchem Oporu (jak zresztą sami się nazywają): liczba księży to około 50

Co daje łącznie liczbę 762 księży „lefebrystów” w 2019 roku.

B/ Grupa księży Ecclesia Dei/Summorum Pontificum

Sklada się z trzech podgrup:

1/ Wspólnoty podlegające dawnej Komisji Ecclesia Dei: oceniamy, że jest w nich mniej więcej 580 księży (Bractwo Świętego Piotra 320, Instytut Chrystusa Króla 115, Instytut Dobrego Pasterza 55, oraz Administracja Świętego Jana Marii Vianney 36, a także 50 księży należących do pozostałych instytutów Ecclesia Dei.

2/ Wspólnoty tradycyjne nie podlegające biurom Kongregacji Nauki Wiary, które zastąpiło Komisje Ecclesia Dei (mogące jednak kontaktować się z tym biurem w sprawach technicznych), które zależą albo od jakiejś diecezji, albo innego zgromadzenia (np. Święty Krzyż z Riaumont, które zależy od opactwa Fontgombault, albo wspólnota Bożego Miłosierdzia, które zależy od diecezji w Toulon). Liczba ich księży jest trudniejsza do określenia, ponieważ jakkolwiek jest ona znana dla Bractwa Bożego Miłosierdzia czy wspólnoty z Riaumont, pozostałe grupy w Europie i Ameryce trudniej określić. Jednak liczba 50 księży wydaje się być minimalna.

3/ I na koniec wspólnoty monastyczne podlegające federacjom religijnym i zależne od Kongregacji ds. Instytutów Życia Konsekrowanego i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego (Fontgombault ze swymi fundacjami, Kongregacja Francuska i Solesmes): liczą one około 120 księży podlegających opactwu Fontgombault i jego fundacjom, oraz około 30 innych w innych miejscach – łącznie 150 księży.

Dochodzimy zatem do liczby 780 księży Ecclesia Dei/Summorum Pontificum.

C/ na koniec zaś księży diecezjalni i zakonnicy, nie należący do wspólnot celebrujących wyłącznie usus antiquior

W naszym bilansie z 2018 roku podaliśmy liczbę 3000 księży (zachęcamy do odwołania się do tego bilansu, aby znaleźć więcej szczegółów). To właśnie na ich temat otrzymaliśmy najwięcej uwag i sprostowań po opublikowaniu naszego bilansu z 2018 roku, aby zwiększyć ich liczbę, gdyż jest oczywiste, że obecnie na całym świecie – wystarczy zaobserwować geograficzny wzrost liczby celebracji – są księży diecezjalni czy zakonnicy, którzy odprawiają Msze tradycyjną prywatnie, w ich wspólnotach, czy dla wspólnot wiernych. Jednak, jak trudno jest doprecyzować nasze informacje na temat księży należących do wspólnot tradycyjnych, tak jeszcze trudniej o precyzję w przypadku pozostałych. Także na razie ograniczymy się do stwierdzenia, że jest na świecie ponad 4000 księży diecezjalnych i zakonnych nie podlegających tradycyjnym instytutom, którzy odprawiają regularnie i dobrowolnie według rytu tradycyjnego (można powiedzieć, że to dość znacząca pomyłka...).

Daje to nam w całości około 5550 księży przywiązanych do liturgii tradycyjnej (760 księży z rodziny „lefebrystów”; 780 księży rodziny Summorum Pontificum; 4000 księży diecezjalnych i im podobnych), a więc około 1,33% księży całego Kościoła Katolickiego (1). Liczba sama w sobie słaba, ale w pełnym wzroście, co zresztą każdy może stwierdzić z własnego doświadczenia w swoim otoczeniu.

Wierni przywiązani do liturgii tradycyjnej albo pragnący ją praktykować

Przed rokiem mówiliśmy, że na podstawie sondazy przeprowadzonych na całym świecie, można było myśleć, wyrównując wyniki ankiety (jest możliwe, że odpowiedzi na korzyść Mszy tradycyjnej są dla pewnej liczby katolików pewnego rodzaju „głosem sprzeciwu” wobec formy religii narzuconej im przez kler), że przynajmniej 10%

katolików, czyli 130 milionów wiernych (2), chciałoby być ich Wiara katolicka w rytmie liturgii tradycyjnej Kościoła łacińskiego. Ten wynik jest tym bardziej wiarygodny, że jak wiadomo w takim kraju jak Francja liczba minimalna katolików uczestniczących zawsze we Mszy tradycyjnej, jakkolwiek byłaby łatwość tej praktyki, stanowi 6%.

Chodzi zarówno o wiernych, jak i księży. Nasze stwierdzenia opierają się nie na statystykach, ale na sondażach, co do których socjologowie są zgodni, że stanowią bardzo dobry wykaz. Tak się składa, że nasze ostatnie sondáže, przeprowadzone w 2019 roku w Korei i Stanach Zjednoczonych, wskazują jeszcze wyższy procent, niż sondáže przeprowadzone przez nas dla starej Europy i Ameryki Łacińskiej. Możemy przynajmniej powiedzieć, że nasza ocena zeszłego roku została wzmocniona: ponad 130 milionów katolików w świecie chce być katolicyzmem według liturgii tradycyjnej.

Podsumowanie

Przewiduje zatem dość spokojną przyszłość, pomimo trudności, których przeciwnicy liturgicznego pokoju (*paix liturgique*) nie przestają sprawiać swym tradycyjnym braciom. Ten liturgiczny pokój jest zresztą pierwszym warunkiem prawdziwego pokoju w Kościele. Niepokoi się często mówiąc, że co zrobił jeden papież – Benedykt XVI – inny mógłby rozwiązać. Podkreślam najpierw, że motu proprio Benedykta XVI oraz teksty je poprzedzające zaakceptowały sytuację, która sama się wytworzyła za sprawą tradycyjnych wiernych. I jest dziś jasne, że *usus antiquior* i wszystko, co go otacza ze wszystkim, co go wspiera, mianowicie w tym co dotyczy nauczania katechizmu, nie będzie już mogło zostać pogrzebane, ani odrzucone. Trydencka rodzina liturgiczna stanowi obecnie silną grupę w świecie katolickim dziś i jeszcze bardziej w przyszłości.

Na zakończenie zwracam się na nowo do wszystkich, którzy będą mogli nam pomóc udoskonalić rezultaty naszego bilansu na rok 2019, tak aby bilans 2020, który opublikujemy w styczniu 2021 roku, był jeszcze bardziej kompletny i dokładny.

(1) *Annuaire statistique de l'Eglise 2016*, Libreria Editrice Vaticana, 2018 – Strona 80 – Ostatnie statystyki dotyczące liczby kapłanów katolickich podane przez biuro statystyczne Watykanu w 2018 dotyczą roku 2016. Liczba wskazuje, że wszystkich księży katolickich obrządku łacińskiego i wschodniego jest 414 467

(2) *Annuaire statistique de l'Eglise 2016*, Libreria Editrice Vaticana, 2018 – Strony od 17 do 19. Katolicy łacini stanowią dziś 1 299 000 000 wiernych

(3) Lista krajów

1/1 – Kraje Europy, w których jest odprawiana Msza tradycyjna

Austria, Belgia, Białorus, Bosnia i Hercegowina, Chorwacja, Czechy, Dania, Estonia, Finlandia, Francja, Hiszpania, Holandia, Irlandia, Lichtenstein, Litwa, Luksemburg, Łotwa, Malta, Monako, Niemcy, Norwegia, Polska, Portugalia, Rosja, Rumunia, Serbia, Szwajcaria, Szwecja, Słowacja, Słowenia, Ukraina, Watykan, Włochy, Węgry, Zjednoczone Królestwo

1/2 – Kraje Europy, w których nie ma Mszy tradycyjnej

Albania, Andora, Bułgaria, Cypr, Grecja, Islandia, Macedonia, Moldawia, Montenegro, Saint-Marin

2/1 – Kraje Ameryki, w których jest odprawiana Msza tradycyjna

Argentyna, Boliwia, Brazylia, Chile, Dominikana, Ekwador, Gwatemala, Haiti, Honduras, Kanada, Kolumbia, Kostaryka, Kuba, Meksyk, Nikaragua, Paragwaj, Peru, Stany Zjednoczone Ameryki, Trinidad i Tobago, Urugwaj (+ francuskie departamenty zamorskie: Gwadelupa, Gujana i Martynika)

2/2 – Kraje Ameryki, w których nie jest odprawiana Msza tradycyjna

Antigua i Barbuda, Bahamy, Belize, Dominika, Gujana, Jamajka, Panama, Saint Kitts i Nevis, Saint Lucia, Saint Vincent i Grenadyny, Salwador, Surinam, Wenezuela

3/1 – Kraje Afryki, w których jest odprawiana Msza tradycyjna

Benin, Burkina-Faso, Gabon, Gwinea Równikowa, Kamerun, Kenia, Kongo, Madagaskar, Mauritius, Nigeria, Republika Południowej Afryki, Reunion, Tanzania, Uganda, Wybrzeże Kości Słoniowej, Zimbabwe (+ francuski departament Reunionu)

3/2 – Kraje Afryki, w których nie odprawia się Mszy tradycyjnej

Algieria, Angola, Botswana, Burkina Faso, Burundi, Czad, Demokratyczna Republika Konga, Dżibuti, Egipt, Erytrea, Etiopia, Gambia, Ghana, Gwinea, Gwinea Bissau, Komory, Lesotho, Liberia, Libia, Malawi, Mali, Maroko, Mauretania, Mozambik, Namibia, Niger, Republika Środkowoafrykańska, Rwanda, Senegal, Seszele, Sierra Leone, Somalia, Suazi, Sudan, Sudan Południowy, Togo, Tunezja, Wyspy Zielonego Przylądka, Wyspy Świętego Tomasza i Książęca, Zambia

4/1 – Kraje Azji, w których jest odprawiana Msza tradycyjna

Cejlon, Chiny, Filipiny, Gruzja, Indie, Indonezja, Izrael, Japonia, Kazachstan, Korea, Malesja, Singapur, Tajwan, Wietnam Zjednoczone Emiraty Arabskie

4/2 – Kraje Azji, w których nie odprawia się Mszy tradycyjnej

Afganistan, Arabia Saudyjska, Armenia, Azerbejdżan, Bahrajn, Bangladesz, Bhutan, Irak, Iran, Jemen, Jordania, Kambodża, Katar, Kirgistan, Kuwejt, Laos, Liban, Malediwy, Mjanma (Birma), Mongolia, Nepal, Oman, Pakistan, Palestyna, Syria, Tadżykistan, Tajlandia, Turcja, Uzbekistan

5/1 – Kraje Oceanii, w których jest odprawiana Msza tradycyjna

Australia, Fidzi, Nowa Zelandia (do których należy dołączyć także terytoria francuskie Nowej Kaledonii oraz Polinezji)

5/2 – Kraje Oceanii, w których nie odprawia się Mszy tradycyjnej

Brunei, Kiribati, Mikronezja, Nauru, Palau, Papua - Nowa Gwinea, Salomon, Samoa, Timor Wschodni, Tonga, Tuvalu, Vanuatu, Wyspy Marshalla